

... Alice Aronová, Gabriela Zajícová

OKNA DO SVĚTA

SE PŘEDSTAVÍ VEŘEJNOSTI

Přehlídka filmů z českých dětských domovů se uskuteční 8. června ve 14 hodin v Městské knihovně v Praze za účasti asi sedmdesáti dětí z dětských domovů, přátel, pedagogů a filmových lektorů. Diváky čeká pásmo krátkých filmů, které vzniklo za poslední školní rok ve volném čase dětí.

Projekt *Okna do světa* aneb filmové a mediální dílny pro děti z českých dětských domovů se zrodil v roce 2019. Na počátku vzniku projektu vzpomíná jeho zakladatelka a producentka Zuzana Dražilová: „V současné době existuje na území České republiky již mnoho filmových a animačních workshopů a dalších aktivit v oblasti tzv. audiovizuální výchovy, ale dětské domovy většinou nemají možnost svým chovancům takové aktivity umožnit. Proto jsem zažádala Ministerstvo kultury o první grant a zrealizovala sérii prvních celovíkendových dílen se dvěma skvělými a lektorsky zkušenými profesionály Terezou Reichovou a Vládou Turnerem v Dětském domově Dlažkovice. Měli jsme štěstí, že skupina dětí byla moc fajn a vznikl zde i hudební klip, protože jeden z chlapců rapoval, a zajímavý krátký experimentální film, který jsme následně promítali na prvním ročníku A-TEENS, našeho mezinárodního filmového festivalu nejmladších v pražském kině Světozor. Získal zde Cenu diváků.“

V současné době se do projektu *Okna do světa* zapojilo celkem deset dětských domovů. V rámci workshopů se děti učí zacházet s profesionální technikou, naučí se zacházet s kamerami, foťákem na natáčení, nahrávat zvuk, stříhat. Děti se rovněž seznamují s filmy, které je mohou při tvorbě inspirovat. To vše podle hesla: minimální teorie a maximální praxe. Filmo-

vé workshopy jsou určeny dětem ve věku 12–18 let. V každé skupině bývá v průměru kolem dvanácti dětí. Od roku 2023 organizátoři akce nově realizují také animační dílny, kterých se účastní naopak mladší děti ve věku 7–11 let. Ty ještě nejsou tolik schopny samy obsluhovat techniku. Od roku 2022 také s úspěchem fungují mediální dílny (v délce dvou hodin) na aktuální témata, např. boj s předsudky, fake news, kyberšikana a bezpečnost na sociálních sítích či kritické myšlení. Lektory dílen jsou převážně mladí talentovaní absolventi z pražské FAMU (např. výběr z letošních lektorů: dokumentaristka Hana Muchová, Tomáš Hlaváček, Jan Šípek či animátoři Michaela Tyllarová a Václav Krejčí). Kolekci lektorů doplňují absolventi žurnalistiky Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze, kteří se starají o podobu mediálních dílen.

Filmy z dětských domovů se pravidelně účastní mezinárodních festivalů. Jak doplňuje producentka Zuzana Dražilová: „V loňském roce jsme se dočkali dokonce i mezinárodního úspěchu. Šlo o dokument s názvem *Naše sny*, který vznikl v Dětském domově Duchcov. Získal Cenu v kategorii Workshop Films mezinárodní organizace YCN – Youth Cinema Network (Síť mládežnického kina), která existuje dvanáct let a jsou v ní sdruženy mezinárodní festivaly filmové tvorby dětí a mládeže z celého světa. YCN uděluje každým rokem filmům

z celého světa pouze čtyři ceny v různých kategoriích. Nejprve se film dostal do užších nominací tří filmů a následně mu porotci ze všech mezinárodních mládežnických festivalů dali svůj hlas. Všichni jsme to považovali za obrovský úspěch.“

Ambasadory letošního ročníku *Okna do světa* jsou výrazné osobnosti současné mladé generace – herci Antonie Formanová a Oskar Hes, kteří jsou věkově dětem z dětských domovů velmi blízcí. O smysluplnosti a významu tvorby z dětských domovů, která pro děti může být i jistou formou terapie, Oskar Hes prohlásil: „Děti vidí svět jinak, svými vlastníma očima. Nemají ještě zkostnatělou představu o tom, jak svět má a nemá fungovat a hlavně VYPADAT. Nejen to nabízí velmi zajímavý pohled na věc a film obecně. Pro dospělě je to dobrá připomínka jakési čistoty a svobody v práci, můžou se dětmi inspirovat a uvolnit se ve své vlastní tvorbě. Děti skrze filmovou tvorbu můžou objevit novou vášeň a někdy i (možná) dokonce smysl nově ‚nalezeného‘ života.“

Antonie Formanová, která pochází ze slavné umělecké rodiny a má sama pozitivní zkušenosti s filmovou výchovou a rovněž dobře zná i tvorbu dětí z dětských domovů, o jejich filmech řekla: „Film je pro mě nesmírně důležitou kulturní složkou. Otevírá nám nové světy a pohledy na ten náš. Vypráví a vtahuje nás do cizích i našich vlastních příběhů. Je to pro mě skvělá forma sebevyjádření se a sdílení. Je takovým ‚Oknem do světa‘, a přijde mi skvělé, že se otevírá i v dětských domovech. Myslím, že děti z tohoto prostředí toho mají hodně co říct. A zároveň jim to dává možnost společně se na něčem podílet a kooperovat. Cítila jsem z jejich tvorby semknutost skupiny, zábavu, jakou si u toho užily a především upřímnost. Možná by nám to mohlo více otevřít okno právě do toho jejich světa. A může se i stát, že někdo z nich skutečně najde zálibu se filmu věnovat, což by třeba za jiných okolností ani neměl možnost zjistit.“

Na co se diváci mohou těšit v červnu v Městské knihovně?

Na projekci zve producentka Zuzana Dražilová: „Osmého června se zde budou prezentovat hrané filmy *Atletka* a *Prozkoumávčka*, které vznikly v Lipové u Šluknova pod vedením Karolíny Peroutkové a Honzy Šolce. Dále výborný animovaný ekothriller *Ronaldova pouť* do středu země, o jehož excelentní kvalitě se postaraly lektorky Kateřina Knappová a Martina Turková, a delší hraný film na téma šikany, oba z Nové Vsi

u Chotěboře. Také promítneme filmy, které se v současné době finalizují – v Potštejně se dokončuje hraný film Neznámo na téma přátelství, v Duchcově zajímavá animovaná koláž, v Nové Vsi film o filmu a v Lipově krátký ekofilm o vlkovi z místních lesů. Divákům chceme představit mezinárodně oceněný dokument Naše sny. Na akci se sjedou děti ze všech domovů, které se projektu v posledním období účastnily. Tato akce bude zajímavou přehlídkou a vyvrcholením práce za poslední období. V předsálí se navíc budou konat od 10 hod dopoledne různé animační workshopy pořádané skupinou Aniděti, kterých se budou moci zúčastnit všechny děti, které akci navštíví.”

Filmovou producentku těší zájem dětí o filmovou tvorbu. „Baví mě přinést dětem z dětských domovů do jejich životů zcela jinou dimenzi. ‚Otevřít jim okna‘ – filmová a ostatní, kterými mohou nahlédnout do jiného světa... V projektu vidím velký smy-

sl, dává mi chuť do života. Zprostředkovávám dětem s minimem příležitostí něco, co by si asi nikdy ani nezkusily,” vysvětluje Zuzana Dražilová.

Projekt významně podpořilo ministerstvo kultury z Fondu národní obnovy v rámci výzvy Kreativní učení a také ministerstvo školství. V příštím roce v zimě proběhnou ozvěny letošních *Oken do světa* v rámci A-TEENS, mezinárodního filmového festivalu nejmladších, kde se promítají poutavé filmy vytvořené dětmi a teenagery z celého světa (ve věkové skupině od 6 do 20 let). Tento festival, který funguje již od roku 2019, je členem YCN (Youth Cinema Network), organizace sdružující různé subjekty zabývající se audiovizuální výchovou na mezinárodní úrovni. A nejbližší ročník je naplánován na 12.–23. února 2025 online a v kinech Vrchlabska, Mladoboleslavská a Rychnovska. Na programu budou už i nové filmy z dětských domovů vzniklé v rámci *Oken do světa*. Následné ozvěny A-TEENS budou rovněž online a v kinech především Středočeského a Královéhradeckého kraje k vidění do konce března 2025.

... David Strejc, odborník a aktivista v oblasti umělé inteligence ze společnosti AutoERP

AI: BUDOUCNOST NENÍ BEZ RIZIK, ALE PŘINÁŠÍ I PŘÍLEŽITOSTI

Umělá inteligence (AI) zaznamenává ohromný pokrok, ale stále je daleko od toho, aby překonala lidskou inteligenci ve všech směrech. Do roku 2025 pravděpodobně nebudeme mít systém obecné umělé inteligence (AGI), který by předčil lidi ve všem. Místo toho se očekává, že v nadcházejících letech uvidíme specializované AI, které nás porazí v konkrétních dovednostech. Obecnou inteligenci předpokládám až kolem roku 2030.

Pokrok v umělé inteligenci přináší nejen technologické inovace, ale i řadu výzev a etických dilemat, která ovlivní naši společnost, pracovní trh a způsob vzdělávání. Jak se s těmito změnami vyrovnáme, záleží na našem přístupu k rizikům i příležitostem, které umělá inteligence nabízí.

Strach z neznámého

Strach z pokroku v oblasti umělé inteligence je přirozený. AI je opředená mýty a představa superinteligentních robotů mimo kontrolu vyvolává obavy. Přesto je důležité k umělé inteligenci přistupovat s respektem, uvědomovat si rizika, ale nebyť přehnaně úzkostlivý. Se správným usměrňováním může AI výrazně obohatit naše životy.

Dobrá regulace a etická pravidla pro umělou inteligenci jsou klíčové. Potřebujeme zákony, které zajistí, že AI systémy budou transparentní, spolehlivé a nediskriminační. Zároveň nesmí bránit inovacím. Posilování etických principů uvnitř technologických firem bude stejně důležité. Vývojáři a další odborníci musí promýšlet etické aspekty své práce.

Vědomí a emoce

Otázka, zda může umělá inteligence vyvinout vlastní vědomí a emoce, je filozoficky složitá. Současné AI systémy jsou složité algoritmy bez skutečného vědomí. Zatím neumíme definovat vědomí ani emoce uspokojivě a nevíme, zda mohou vzniknout na jiném substrátu než biologickém. Možná jednou vytvoříme AI, která bude uvažovat stejně flexibilně

jako člověk, a tato otázka bude ještě palčivější.

Společnost a trh práce

Dopady umělé inteligence na společnost a ekonomiku budou obrovské. Mnohé profese zaniknou kvůli automatizaci, ale vzniknou nové pracovní pozice spojené s vývojem a údržbou AI. Celkově věřím, že dlouhodobě umělá inteligence pomůže nastartovat produktivitu a hospodářský růst, takže pozitivní efekt převáží. Ale krátkodobě to bude bolet a vyžádá si to velké změny a investice do vzdělání a rekvalifikace. Ovlivní to také komunikaci, média, dopravu, zdravotnictví nebo i zábavu.

Umělá inteligence může pomoci každému z nás, ať už pasivně ve formě chytrých aplikací, nebo aktivně pomocí low-code a no-code řešení. Firmy by měly identifikovat oblasti, kde by AI mohla pomoci, a postupně ji nasazovat.

Vzdělávání bude jiné

Umělá inteligence zcela mění vzdělávání. Personalizace výuky, adaptivní výukové systémy a interaktivní formy výuky s rozšířenou a virtuální realitou jsou a budou klíčové. Učitelé se stanou mentory, zatímco rutinní činnosti převzme AI systémy. Velký důraz bude na digitální gramotnost, emoční inteligenci a řešení komplexních problémů. Celkově umělá inteligence přináší fascinující změny a je na nás, aby byly ve prospěch většiny.